

КОЛЕКЦИЈА „НАСЛЕЂЕ“ (2008–2023)
Уредник Гојко Тешић

Боривоје Маринковић
ТРАГОМ ДОСИТЕЈА (2008)
Александар Петров
КАНОН. Српски песници XX века (2008)
Миласав Савић
СЕЂАЊЕ И РАТ (2009)
Милослав Шутић
ПОДРХТАВАЊЕ СМИСЛА (2009)
ПОЕТИКА БОРИСЛАВА ПЕКИЋА
Преплитање жанрова (2009)
Ненад Николић
МЕАНДРИ ПРОСВЕЂЕНОСТИ (2010)
Милан Савић
ЛАЗА КОСТИЋ (2010)
Боривоје Маринковић
ПРЕЛИСТАВАЊЕ ЗАБОРАВА (2011)
Slobodan Vladošić
CRNJANSKI, MEGALOPOLIS (2011, 2012)
Зорица Хаџић
ТИХА ПРИСТАНИШТА МИЛЕТЕ ЈАКШИЋА (2012)
Јован Пејчић
ЗАВЕТ И ЧИН.
Милан Ракић на Косову 1905–1912 (2013)
Недељко Јешић
ЦИРКУС ДРАИНАЦ (2013)
Ненад Митров
ПОЗНО БИЉЕ. Сабране песме (2013)
Слободан Владушић
КЊИЖЕВНОСТ И КОМЕНТАРИ
Упутство за оружану побуну (2017, 2018)
Ђорђе Ђурђевић
КЊИЖЕВНА АНГЕЛОЛОГИЈА
Ђорђе Ђурђевић
АНТОЛОГИЈА СРПСКЕ АНГЕЛОЛОШКЕ
ПОЕЗИЈЕ

iglasnik.com

Сучељавајући „лице поезије“ са „лицем саме трансценденције“, Ђорђе Ђурђевић у свом антологијском избору српске ангелолошке поезије, јединственом у нас, представља нам необичну историју певања међу чијим се корицама остварује „сусрет са празнином која проговара“. Песме о анђелима хронолошки творе још једну, овога пута анђеоску песму српског песништва, „од памтивека до данас“. Одређена простором и временом, ова етерична бића и овде сажимају прошло и будуће у непоновљиви тренутак садашњости у којем се, у анђеоском завету, остварује мисија спасења. Тако антологија спасава како самог приређивача тако и сваког којој се с нескривеном радошћу препушта, дозвољавајући себи да анђеле и анђеоско проналази у свим обичним и необичним сусретима, што то овде окупљени песници својим стиховима и потврђују.

ДОЦ. ДР ЈЕЛЕНА С. МЛАДЕНОВИЋ

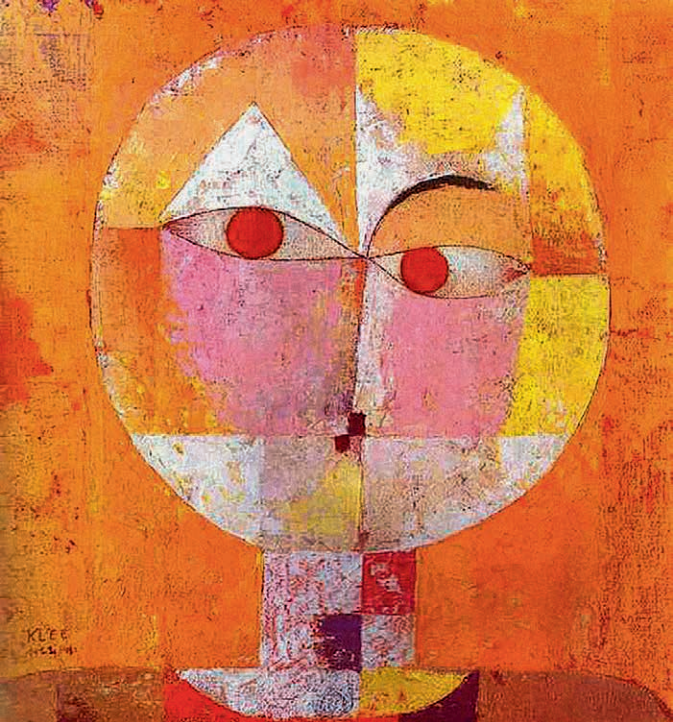
Насловна слика: Senecio, Паул Кле

ЂОРЂЕ ЂУРЂЕВИЋ АНТОЛОГИЈА СРПСКЕ АНГЕЛОЛОШКЕ ПОЕЗИЈЕ

НАСЛЕЂЕ

ЂОРЂЕ ЂУРЂЕВИЋ
АНТОЛОГИЈА
СРПСКЕ
АНГЕЛОЛОШКЕ
ПОЕЗИЈЕ

ЂОРЂЕ М. ЂУРЂЕВИЋ (1994, Крагујевац) запослен је као истраживач-сарадник на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу, где, после основних и мастер студија, похађа докторске студије србистике (тема докторске дисертације: *Бојородица у српској поезији 20. века*). Аутор је монографије *Теоестетика: О айокалийтичном дискурсу српске поезије* (Крагујевац: Филум, 2021) и *Књижевна ангелологија* (Београд: Службени гласник, 2023), тридесетак научних радова, више приказа и превода са пољског и енглеског језика; учествовао је на међународним и националним научним скуповима у земљи и региону. Током летњег семестра 2017/2018. изводио је наставу на предметима везаним за интегрисане вештине српског језика као страног на Катедри за српско-хрватску филологију Института за славистику у Вроцлаву. Од 2018. до 2020. изводио је вежбе на предметима везаним за теорију књижевности и општу књижевност на Филолошко-уметничком факултету. Добитник је Доситејевог златног пера за 2021.

Област научног интересовања: теопоетски аспекти српске књижевности.

Ђорђе Ђурђевић
Анѣолоѣија
срѣске анѣелолошке ѣоезије

Библиотека
КЊИЖЕВНЕ НАУКЕ

Колекција
Наслеђе

Оснивач и уредник
Гојко Тешић

Рецензенти
Проф. др Часлав Николић
Доц. др Јелена Младеновић
Доц. др Мирјана Бојанић Ђирковић

Главни и одговорни уредник
Младен Шарчевић

Илустрација на корици
Senecio, Паул Кле

Ђорђе Ђурђевић

АНТОЛОГИЈА СРПСКЕ
АНГЕЛОЛОШКЕ
ПОЕЗИЈЕ

Захваљујем својој породици, пријатељима
и професорима, који су путем подршке, разговора,
савета и активног учешћа у трагању за потребним
песмама себе уградили у овај ангелолошки брак и
учинили да он уопште буде.

Ову антологију посвећујем деди и баби,
Живану и Вери, који су моме животу
оставили један анђеоски завет.

1. Војислав Карановић, Заклон • [19]
2. Лицем на небу (*Жиџије Макарија Римљанина*) • [23]
3. О песмама, анђеоским (*Повесџ о недосџојном све-
шџенику који се свезао са анђелом, апокриф*) • [24]
4. Војска небеска (*Молиџва од нежиџа, апокрифна
молитва*) • [26]
5. Димитрије Кантакузин, Шта чините, анђели?
(*Посланица кир Исаији*) • [27]
6. Црна светлости (*Књиџа о Адаму и Еви, апокриф*) • [29]
7. Архангелова молитва (*Борба арханђела Михаила са
Сџџанаилом, апокриф*) • [30]
8. У венама анђеоским (*Молиџва од крви носне*) • [31]
9. Димитрије Кантакузин, Анђела чекам, анђела ми
уручи (*Молиџва Боџородици*) • [32]
10. Доментијан, Пут анђела (*Живоџ Свеџоџ Саве*) • [33]
11. Јеротеј Рачанин, Чаша анђеоска
(*Пуџовање ка ѣраду Јерусалиму*) • [35]
12. Светлости, како ти је име? (*Имена арханђела од
сџџраха, апокрифна молитва*) • [37]
13. Доментијан, Небески човек, земаљски анђео
(*Живоџ Свеџоџ Саве*) • [38]
14. Саздаде се бела црква • [43]
15. Љуба Богатога Гавана • [44]
16. Фалила се гора босиљкова... • [49]
17. Дете Лазар и мајка му • [50]

18. Урош и Мрњавчевићи (део) • [51]
19. Полећела два анђела • [53]
20. Шишко Менчетић, Njezina je ljepota
nebeskog izvora • [57]
21. Мавро Ветрановић, Pjesanca mladosti • [58]
22. Џиво Бунић, Mihajlu arkandelu • [63]
23. Мавро Ветрановић, Pjesanca angelom • [65]
24. Мавро Ветрановић, Pjesanca svomu angelu • [67]
25. Иван Гундулић, Osman (13. певање, део) • [73]
26. Гаврил Стефановић Венцловић, Река светлости • [77]
27. Гаврил Стефановић Венцловић, Последњи дан • [78]
28. Гаврил Стефановић Венцловић,
Птица страха пророка Данила • [79]
29. Захарија Орфелин, Поздрав Мојсеју Путнику • [80]
30. Витја дјетја малоје (*Орације рождесѣтва Христѡва*
– Вертепска школска игра из XVIII века) • [83]
31. Јован Пачић, *Власѣ ѣроѣивну жизни униѣѡжи* • [87]
32. Јован Суботић, Колевка • [89]
33. Вићентије Ракић, *Пак уѣледа у свјайѣ Софије* • [90]
34. Јован Дошеновић, Ако видиш тихи зефир • [91]
35. Сима Милутиновић Сарајлија, Љубав је живот • [92]
36. Милован Видаковић, Видим небо отворено • [94]
37. Петар II Петровић Његош, Луча микрокозма • [96]
38. Ћорђе Марковић Кодер,
Роморанка (са Разјасницом) • [100]
39. Јован Јовановић Змај, Ћулићи LVIII • [107]
40. Бранко Радичевић, ? (делови) • [108]
41. Јован Јовановић Змај, Ћулићи LI • [110]
42. Јован Јовановић Змај, Ћулићи XLVI • [111]
43. Јован Јовановић Змај, Ћулићи увеоци LXVI • [112]

44. Лаза Костић, После погребa • [114]
45. Јован Јовановић Змај, Залутао анђео • [116]
46. Јован Дучић, Крила • [121]
47. Војислав Илић, Једна ноћ • [123]
48. Војислав Илић, Анђео мира • [124]
49. Војислав Илић, Молитва • [126]
50. Војислав Илић, з* • [127]
51. Војислав Илић, Анђео туге • [128]
52. Јован Дучић, Чекање • [129]
53. Момчило Настасијевић, Предвечерје • [133]
54. Ристо Ратковић, Бивши анђели • [134]
55. Растко Петровић, Треба прво умрети
или мали Пера • [135]
56. Милош Црњански, Привиђења • [137]
57. Милан Дединац, *Кровови њрдних касарни на вејџру
се шире* • [138]
58. Растко Петровић, Јуче и данас • [140]
59. Душан Матић, Сутра, 2. песма • [143]
60. Душан Матић, Да именујеш сенке звезда, 1. песма • [145]
61. Светислав Мандић, Анђео из Милешеве • [149]
62. Васко Попа, Звездознанчева оставштина • [150]
63. Васко Попа, Мајстор сенки • [151]
64. Иван В. Лалић, Осма песма другог канона • [152]
65. Стеван Раичковић, Двојник • [154]
66. Миодраг Павловић, Путник • [155]
67. Васко Попа, Живот Светога Саве • [156]
68. Васко Попа, Звездани пуж • [157]
69. Васко Попа, Вечера на Косову пољу • [158]
70. Слободан Ракић, Крило бившег анђела • [159]
71. Стеван Раичковић, Ето шта учини сјај • [160]

72. Бранко Миљковић, Почетак путовања • [161]
73. Иван В. Лалић, Никада самљи • [162]
74. Слободан Костић, Обрачун с анђелом • [163]
75. Слободан Ракитић, Сопоћански анђео • [165]
76. Васко Попа, Звездознанчева смрт • [167]
77. Живодраг Живковић, Рамаћки анђео • [168]
78. Васко Попа, Каленић • [171]
79. Иван В. Лалић, Фреска • [172]
80. Бранко Миљковић, Ариљски анђео • [177]
81. Новица Тадић, Шум крила • [193]
82. Александар Ристовић,
Празник је, о ружо сад већ невидљива • [194]
83. Војислав Карановић, Цртеж • [197]
84. Драган Бошковић, Непостојећа библиотека • [198]
85. Александар Ристовић, Јефимија 4. • [200]
86. Злата Коцић, Ожиљци 4. • [201]
87. Војислав Карановић, Варка • [202]
88. Александар Ристовић, Анђео • [203]
89. Војислав Карановић, Анђео • [204]
90. Саша Радојчић, Анђео • [205]
91. Александар Ристовић, 14. песма • [206]
92. Новица Тадић, Превласт • [207]
93. Милосав Тешић, Преображенска црква:
звоник с арханђелом благовесником • [209]
94. Стеван Тонтић, Анђео ми бану кроз решетке • [210]
95. Александар Ристовић, Вага • [211]
96. Бојана Стојановић Пантовић, Свети архангел
Михаило 2015. • [212]
97. Ана Ристовић, 1772. • [214]
98. Дејан Алексић, Јастук • [216]

99. Новица Тадић, Молба • [217]
100. Жарко Миленковић, Другови • [218]
101. Ана Ристовић, Ретке врсте птица • [219]
102. Драган Јовановић Данилов, Деца кланице • [220]
103. Новица Тадић, Ножул порука • [221]
104. Александар Ристовић, Бакина смрт • [222]
105. Драган Јовановић Данилов, Посланица живима • [223]
106. Драган Јовановић Данилов,
Овде где живице миришу дивље • [224]
107. Милан Вучићевић, Соба са погледом на залив • [225]
108. Ана Ристовић, Ренесанса • [227]
109. Милан Вучићевић, Из зимске свеске бр. 3,
1. песма • [229]
110. Милан Вучићевић, Из зимске свеске бр. 3,
2. песма • [231]
111. Саша Јеленковић, Херувимске тајне (избор) • [232]
112. Зоран Пешић Сигма, Ја сам свитак савио • [237]
113. Александар Ристовић, Степениште • [241]
114. Ана Ристовић, Супружници за тастатурама
(Страх од близине) • [242]
115. Петар Матовић, Муке по сумњи • [245]
116. Ања Марковић, Спашће сва технологија са нас • [247]
117. Петар Матовић, Година је 1996... • [248]
118. Раде Танасијевић, Механички анђеол • [249]
119. Жарко Миленковић, Човек без лица • [250]
120. Драган Бошковић, Ослепели шампион • [251]
121. Раде Танасијевић, Бледети • [252]
122. Ања Марковић, Предвечерје код Хотела Москва • [253]
123. Раде Танасијевић, Тог дана • [254]
124. Немања Митровић, Тањир пун прашине (део) • [255]

125. Драган Јовановић Данилов,
Ти си мој анђео-чуварка • [257]
126. Лазар Букумировић, Како замишљам Атос V • [258]
127. Саша Радојчић, Обраћање анђелу • [261]
128. Драган Бошковић, Анђели • [271]

Извори [273]

Списак илустрација [293]

Био-библиографска белешка [295]

Елијаровски, саставио анологију за себе; алтруистички, саставио анологију за друге; ларурларистички, саставио анологију ради саме поезије – између њихове разлике и њихових их да живе у њом намењеном браку; или пак саставио анологију и, уколико би се баналност њиховог учинка мога довести, посветио је Богу. Проблем је био последње ништа не би значило, јер би значило све. Своје биће израђујући са друге стране свакој личној и интимној односа према трансценденцији, ова анологија настаје у жељи за приказивањем оне асоцијације тренутка у искуству када се лице поезије нађе пред лицем саме трансценденције: „На свакоме лицу анђелскоме / совршенство блиста створиоца / и прелесна Божја поезија“ (Петар II Петровић Њеиш, Луча микрокосма), те поезија своје искуство трансценденције исписује управо сусрећом са анђелима, односно, како ће певао Јован Пачић: „У анђелски себе јас обува / јесна“ (Власт противну жизни уништи...), или Дејан Алексић, код кога јесма „врисне“ јер је „анђелчић“ задиркује (О великој песми). Певање приказано у овој анологији, поручује невидљиви анђео српске литературе, певање је које „продужује љубав“ (Бранко Миљковић, О анђелу на зиду), певање је у ком се као на граници широкој царству сјаја налази.

Опшуда, слободна од сваке њаишешике – ова анџолоџија¹ жели да ѡприкаже једној сасвим друџачијеј милосрдног анџела. У ѡрвој књизи ѡеѡѡеѡишке (Филум, 2021) ѡменуо сам Милицу Ракић, у овој анџолоџији ѡа се фѡиѡра ѡроменила и онџолоџизовала, ѡе колико ѡод наш језик и наша књижевносѡ ѡамѡили смрѡи и дубински били обележени искусѡвом смрѡи, уѡраво ѡѡе нейрисуѡној, невидљивој ѡрисусѡва и уобличење немоѡуће жеље за јѡш немоѡућнијим обећањем доласка јесѡе ѡѡе књижевне анџолоџије. Анџео је оно биће које бѡи над ѡмином ѡразној ѡроба из кој се извија нага и радосна весѡи, односно, над онѡм ѡразнином из које лиѡтературу ѡѡкрива своје бугуће биће. То је једини моѡући милосрдни анџео – анџео који бѡи над лиѡтературом, уѡраво нам саѡиѡиѡавајући ѡренуѡак ѡеној ѡѡкривања, и црѡа линију са чије друѡе сѡране ѡѡѡаје зло које се ѡуѡи у сојсѡвеној безразложносѡи. Опшуда, усуѡујем се да ѡако кажем, књижевносѡ не ѡѡѡѡи без анѡолоџије, јер је анѡолоџија уѡраво сусреѡи са ѡразнином која ѡроѡовара, књижевносѡ јесѡе заѡисивање долазеће речи која се у даѡѡј ѡразнини ѡроба обликује, ѡрафички ѡраѡ ѡласа из ѡразнине. Сусреѡи са анџелима рилкеовски је засѡѡрашујућ, као ѡѡѡ је засѡѡрашујућ и сусреѡи са лиѡтературом, јер анѡолоџија уѡраво у ѡрви ѡлан, у садашњосѡи, у овде и сада, ѡѡѡавља лице друѡѡ на коме се исѡисује и моја исѡина: неѡодношљива исѡина о мени саѡѡе, исѡина која ме ѡѡниѡѡава, исѡина коју не моѡу ѡоднеѡи. Анџео

1 Истраживање спроведено за потребе ове антологије финансирало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2023. години број 451-03-47/2023-01/ 200198).

је *прошеза твој лица, или јак само лице* *нејодношљиве истине, сусрет са тим лицем апокалиптички је страван,* *коренић, у томе лицу садржано је све што ме надлази,* *епистемички и аксиолошки. Анђео је саопштавање твој* *нејодношљивој нас самих, нејодношљивој лијетературе и* *празнине, као и нејодношљивој истине Бога као јавној.* *Судије Синедриона, погледавши на архијакона Стефана,* *„видјеше лице његово као лице анђела“ (Дан. 6, 15), те* *како „идеја бесконачној, бесконачно Више које је садржано* *у Мајем, дојаша се конкретно у виду релације с лицем“,*² *јачако „Друшћ ошћашаје ајсолућно транцендентан, бес-* *коначно страван, али његово лице, у коме се дојаша његова* *еписфанија и који мени упућује позив, раскида са свијетом* *који нам може бити заједнички чије се виртуалности* *укључују у нашу природу, а које ми развијамо кроз нашу* *ејзистенцију“.*³ *Судије, дакле, схватају да више немају* *никакву власт над осуђеником и да се он већ налази са* *друге стране сваког закона и мог суда. Анђео је управо тај* *сада-поглед кроз који се моје очи упућују ка будућности* *или прошлости. Анђео доноси будућности у садашњости* *– иако се у традиционалној теолошкој анџелологији од* *Јована Дамаскина и Абелара јача све до Аверинцева анђео* *повезује искључиво са простором – анђео је, предосећа* *поезија, место даће емоционалне осцилације. Анђео доноси* *будућности, анђео повлачи прошлости, сва времена збира у* *садашњости. Што плачете? Вакрсао је! Што плачете? Доћи* *ће! Анџелологија у нејодношљивој садашњости расцветљава*

2 Емануел Левинас, *Тоталићет и бесконачно*, прев. Спасоје Ђузулан, Београд: Јасен, Службени лист СЦГ, Загреб: Деметра, 2006, стр. 173.

3 *Исто*, стр. 171–172.

немоћућу будућности и превише трауматичну прошлост. Поезија рођи сопствено биће на нултој скали човекове пашње, као и на нултој скали радосни, док анђели постојају они аполитични читаоци који ће, и кад књижевности више не буде било и кад ми од књижевности будемо одустали, и даље невидљиви невидљиво чувати сећање на њу књижевности, њихове пруге биће епитофни џасови њада већ неопстојеће књижевности: „а када не буде више било читалаца, читаће је анђели“.⁴

У њоме се оледа, њоново исмичем, неодошљива милосрдност једног анђела. У пренуку када књижевност умире, преостаје једино певањ о анђелима, певање о анђелима залој је чувања памћења на саму књижевност: „[...] годинама покушавам / Да напишем анђео а да се збој њоја / Не осећам лоше“ (Дејан Алексић, О великој песми), поручује њесник.

Анђео је пресудна њесничка реч.

Анђели су завет њоењике.

4 Драган Бошковић, Интервју за анкету „О поезији будућности“, у: *Летопис Мањице српске*, књига 498, свеска 1–2, јул–август 2016, стр. 69.

„Серафим“, Теофан Грк, Црква Преображења Господњег
у Иљиној улици, Новгород, Русија, 1378.